

Kalem

MİLLİYETÇİ FİKİR VE SANAT DERGİSİ

Yıl : 2 Sayı : 13

25 Kuruş

KASIM 1949 - Adana

SON NEFESTEN ÖTESİ

Prof. Dr. Cezmi TÜRK

İlimizin geri ve cılız olduğu devirlerde felsefe alanı daha geniş derin ve büyüktü. Hatta bu gün olduğu gibi felsefeye ilim yolu ile girilir ve inilirdi. Fakat :

Bilhassa yirminci yüzyılda objektif bilim kollarının gittikçe artıp gelişmesi, umumi felsefenin hudutlarını çok daralttığı ve asırlardır keşfolunmamış bölgeler gibi bâkir kalmış mevzularını azalttığı gibi, her ilmin kendi felsefe alanında ayırmaya başladı. Bu suretle; fizik felsefesi, matematik felsefesi, ahlâk felsefesi, sosyoloji felsefesi ilh.. gibi ilim adlarıyla anılır felsefe bölümleri meydana getirdi. Esasen 19. yüz yılın ikinci yarısında artan ilmi icatlar, keşifler ve ihtiralar her ilmin kendi alanında geniş tefekkür ufukları açmıştı. Evvelce felsefe mevzu olarak alınan bir çok büyük problemler artık kendi ilim metodları, müşahadeleri ve denemeleri ile kendi potaları içinde billurlaşmaya başlamışlar. Bunu neticesi olarak Bergson gibi matematikten felsefeye, William Jams gibi fizyolojiden felsefeye ve nihayet bizim merhum Akil Muhtar'muz gibi Biyolojiden ahlâk felsefesine çıkan büyük ilimci ve felsefeci insan örnekleri meydana gelmeye başladı.

Bütün bunlarla anlatmak istediğim şudur ki: Devrimizde doğrudan umumi felsefeye girmek ve bütün ilimlere kuşbaşı bir göz atarak yeni bir felsefi sistem meydana getirmek, yeni bir terkip yapmak hemen de imkânsız bir hale gelmiştir. Ancak her ilmin ihtisas yolları ile kendi nihai hudutlarına vardıkdan sonra o ilmin felsefesine başlamak ve o alanda yeni manzumeler vücuda getirmek mümkün olmaktadır. Ancak bu ayrı ayrı ilimlerin felsefesi inkişaf ettikten sonra gelecek büyük kaasiteli insanlar bu ilimlerin birkaçı üstünde iyice derinleş-

tikten sonra bir sentéz felsefesine girişirlerse büyük ve inandırıcı eserler vücuda getirmiş olacaklardır.

Bu günkü dünyadaki felsefe buhranının veya filozof kıtlığının en büyük âmili de budur.

Tıb felsefesi de bundan sonra kendi içinden yetişme adamların istekle iltifat edecekleri mühim bir felsefe bölümü veya koludur. Şimdiye kadar da maalesef binnefis tırtan yâni patolojiden işe girilerek bu felsefeye çıkmak isteyenler pek azdır. Çünkü çok çetin bir konu ve bir düşünce koludur. Biyolojiden, fizyolojiden felsefeye çıkan ve dünyada meşhur olan büyük örnekler vardır. Fakat patolojiden bilhassa klinik patolojisi gibi kendi disiplini içinde dahi tenevvüleri çok olan ve çoğu zaman ilimden çok san'at sayıları bir alanda genişleyip derinleştikten sonra bu felsefeye yücelmeye çalışmak daha müşkül bir iş sayılmaktadır.

İşte KALEM'in bu köşecğinde biz böyle bir denemeye girişmek bilhassa insanların en zayıf zamanları olan hastalıklarında ve can çekişmelerinde görmüş bir meslek adamı olarak son nefesten ötesini anlamaya çalışmak istiyoruz.

Hiç şüphesiz herşeyden önce kendimizi ve sonra haddimizi bilerek Türk dilinde ve kendi alanında ilk bir deneme olan bu çalışmayı okurlarında hoş göceklerine inanıyoruz.

Türk tefekkür tarihine jin salacak genç zekâlara bir küçük gösterici ışık olabilirse bu düşünceler, ne mutlu bize. Zaten başkaca bir şahsi ihtiras veya davamız da yoktur. Bitiricik emelimiz Türk tefekkür alanında boş kalan veya boş görünen yerleri göstermeye ve elimizden gelirse doldurmaya çalışmak. İşte bütün emelimiz budur.

Adana Üstüne Güzelleme

Gürül gürül ırmakları gürlerken,
Görülmeğe değer bizim Adana.
Cenk gününde elde kılıç parlarken,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Kozanoğlu her yaylayı yaylamaz,
Dadaloğlu her türküyü söylemez,
Karacaoğlan âşık olup neylemez,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Bir yanında Menemenci ağası,
Bir yanında Avşaroğlu boğası;
Kimler almaz böyle yiğit kadası,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Güreş tutup davul güm güm vurunca,
Varsakoğlu hoş bir âlem kurunca,
Koçyiğitler meydanlara durunca,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Ekmeğini dürüm dürüm durerler,
Toprağını adım adım sürerler,
Hak yolundan dönmez ayak direrler,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Destanları türkü türkü söylenir,
Üst başında Toros dağı yaylanır,
Ovasında Seyhan - Ceyhan eğlenir,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Torosların açılır mı kilidi,
Üzerinden eksik olmaz buludu,
Bu dağların ezel ebed hududu,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Sakaoğlu türkü düzmek kasdında,
Kalemi var kopuz çalmış destinde,
Gezeriken küheylanlar üstünde,
Görülmeğe değer bizim Adana.

Mustafa Bekir DEMİRKIRAN

BİLİM ZİHNİYETİ

Prof. Remzi Oğuz ARIK

Şurası meydandadır ki, bugünün anlayışıyla bilim. Türkiyemize Cumhuriyetle birlikte girmiştir. Gözetlemeye, denemeye, uygulamaya dayanan müsbet bilim memleketimizde cumhuriyetten önce çalışma konusu v. ya bir hayal idi. Onun bir topluluğu kurtaran aydınlığı, yeni rejimle birlikte şeref, itibar, inan kazandı. Müsbet

bilimin mensuplarına, onun aramızda yer etmesine çalışanlara daha önceleri verilen ad, y. zındıktı, ya geniş mezhepli, yahut oüpedüz : Dinsizdi. Ve bu üç lâkaptan hangisini bir kimseye takarlarsa, onun cemiyet içinde itibar gömesi, rahat etmesi imkân sızdı. Cumhuriyetle birlikte iş tamamiyle tersine dönmüştür: Cemiyet içinde itibar, rahat ve mevki, ancak müsbet bilim ile uğraşanlarıdır. Cemiyetimizde, yapılan en büyük inkılâp belkide budur. Anadolu kurtuluş savaşlarını yapan kahramanlar neslinin, yeni nesillere en büyük hediyesi de budur, yani müsbet bilimin aramızda dolaşması, bu bilimlerle uğraşanların itibar görmesidir.

Ama bilim, hatta şimdiki anlamıyla müsbet bilim, yalnız başına cansız bir alete benzer. Bir eknek bıçağı, aile ba-

basının elinde çok faydalı bir alettir: Ekmek keser amma, aynı bıçak bir katilin elinde ölüm aracıdır: Hayatı tüketir.

Bilim de böyledir. İnsan görürsünüz ki atölyesinde, kliniğinde, deneme masasında, bürosunda iyi işler, iyi çalışır. Fakat cemiyet içinde kaba bir mahlûk, utanmaz bir riyacı, şu küçük dağları ben yarattım der gibi çevresine böbürlenmiş bir ağası, yahut her türlü yalanı dolanı meslek edinmiş bir alçaktır. Yalnız başına kaldıkça bilim, bu aşağılık hisleri, temiz ve değerli vatandaşlar haline yükseltmez.

Bilimin cemiyet içinde - rahmetli üstat Âkil Muhtar'ın güzel kitabında yazdığı gibi - bir ahlâk dayanağı, bir ahlâk faktörü olabilmesi için : Bilim zihniyetinin cemiyette doğmuş olması gerektir.

Cumhuriyetten beri içimizde itibar gördüğü şüphesiz olan müsbet bilim, ne yazıktır ki bu bilim mensuplarının kitabında, bürosunda, deneme masasında, müdürlük odasında kalmıştır. Müsbet bilimin zihniyeti aramızda henüz girmemiştir.

Bilim mensubu, iki türlü şahsiyet (Lütfen sayfayı çeviriniz.)

Prof. Remzi Oğuz ARIK

EDİRNE

»Selimiye»derler.»Edirne»derler.
Tatlı bir garıplık duygusu gelir.

Kemerler, çeşmeler, minarelerle
Bir eski eserler kamusu gelir.
Minarelerden en tatlı ezanlar,
Dallardan güvercin «hu hu» su
gelir.

Ayşekadın'a gül ve Yıldırım'a
Üçşerefe'nin kumrusu gelir.
Şu Selimiye'dir, şu Muradiye..
Çinilerden sümbül kokusu gelir..

Karşına ya iki sedef çekmece,
Ya iki mücevher kutusu gelir.

Vezirlerin iki tuğlusu gider,
Arkasından yedi tuğlusu gelir.
Şurada aptes alır Hudavendigâr:
Yerden suyu, gök'ün havlusunu
g'ilir.

Dedeler adına «Meriç» demişler:
S n'rdan bir ana kuzusu gelir.
Arda'dan su içer turnalar.akşam
Tunca'ya Tuna'nın kuğusu gelir.
Bülbüladasını görse sanırsın
Meriç'le Tunca'nın yavrusu gelir.
Bir yelpaze açar vadi, çiçekten:
Yurdumun şahane tavusu gelir.
Kovanlar, bahçeler birbirlerinin,
Ovada, kapu bir komşusu gelir..
Kovanlar,bahçeler, bağlar üstüne
Akşamın ya sıslı, ya pusu gelir.
Sular der ki: «Uyu, Edirne'm
uyul..»

Mahun Edirne'nin uykusu gelir,
Sazlardan nilüfer kokusu gelir.

Görünür yollarda bir başkayavru
Sana Edirne'nin ahusu gelir..
Şimdi göğüslerin en haşarısı,

Şimdi dudakların uslusunu getir.
«İşte tanelerin en beyazı..» der-
ken

Bakışların da en durusu getir.
Söyletebilirsen, konuşturursan

Ruha,, sanki, bir duduru su
gelir..
Saçlarından ıtır kokusu gelir..

Taşları kararmış bir yol ucunda
Üçşerefe'nin kapusu gelir.

Şu yana dönersen Eskiçami'nin
Kesilmiş, biçilmiş avlusunu getir.
Atınca üç adım daha ilerle
Bir serin kubbenin kuytusunu getir.
Dünyanın en güzel minareleri

Ve kubbelerin en ulusunu getir.
Türk'ün Trakyada tapusunu getir.

Arif

yaşamaktadır. Birisi; bi'd'i, denediği,
uyguladığı bilim kol'unu okurken, okutur-
ken, yaparken taşıdığı şahsiyettir. Dikkatle bakınız: Çok kere bu iki şahsiyet
arasında uçurum vardır.

Bilim hayatının içinde kitapta, büro-
da, atölyede.. Bilimin objektif hür,
müstakil kanunlarından başka buyruk
tanımayan; insanları, bu buyruk karşısın-
da eşit gören şahsiyeti taşıyan insan ile;
cemiyet hayatında, kendinden yukarıda
kime karşı köle, kendinde aşağıdakine
karşı eşkiya kesilen insan aynıdır. Ana-
doluda, bu türlü olaylar karşısında: «Ho-
canın dediğini yap, fakat gittiği yola
herzaman gitmel» derler. Büyük sinema
artisti Spencer Tracy'nin temsil ettiği
«İki yüzlü adam» tipi, aramızda yaşayan
iki şahsiyetli bilim adamlarının acıklı
halini de gösteren başka bir misaldir.

Bilim adamının bundan kurtulması
için, bilimin böyle taşbaşa, bir odada
yapılır ve sonra orada bırakılıp dışarı
çıkılır şey olmaktan çıkması için, onun
zihniyetinin aramızda yayılması şarttır.

Geçende Tarih Fakültesi salonunda
yaptığı bir konuşmada Prof. Ş. Hatipoğ-
lu, hemen hemen aynı konuyu ele almış

ve bilimin, aramızda, bir iki kişi tarafın-
dan yapılması daima mümkün olduğunu,
asıl derdin, bilim zihniyetinin yerleşme-
mesinde bulunmuş olduğunu belirtmişti.

Değerli bilginimiz çok haklıdır. Bu
Bu zihniyet yerleşmedikçe Türkiyemizde
müsbet bilim, kitapta yazılan, atölyede
işlenecek, laboratuvarında gerçekleştirilen
lüks, ithalat matahı olmaktan kurtulamaz.

Bu zihniyetin yerleştiğinin delilleri
şunlar olacaktır: Bilim adamı iki yüzlü
olmayacaktır. Ailesi yanında, kitabında,
bürosunda bir türlü, hayatta cemiyet
içinde başka türlü yaşamıyacaktır. Riya-
kârlık onun sözlüğünden atılacak ve
bilim adamı, kayıtsız şartsız -yahut da,
yalnız bu memleketin zararına olmamak
kaydıyla- hürriyetin ve eşitliğin dostu
olacaktır. Bilim adamı, kendinden aşağı-
da bulunanlara azrâil kesilen, kendinden
üst derecelilere, bir köpekten, bir köle-
den de aşağı inen ve bu üst derecedeki,
yerinden düşer düşmez, ona hakaret
eden iki yüzlü ahlâkı, bu cemiyetten
koğacaktır.

Bilim zihniyeti yerleşince; modaya
göre bilim hayranlığı ortadan kalkacak-

DESTANI

Mibrabında bir teravi kılmaya
Denizler ardından yalçusu gelir.

Bilsin ki bağında yanar biryara,
Yarasını sarmak arzusu gelir.
Mahya olmak için Sultanselim'e
Göklerden yıldızlar ordusu gelir.

Kubbeler menekşe, şerefeler gül
Mermerinden çiğdem kokusu gelir

Yazık ki yıkılmış Karağaştan
Bugün artık ağıt konusu gelir
Edirne'ye «Mahzun Edirne» sözü
Şimdi sözlerin en doğrusu gelir,
«Şu köprü köprümdür» geçe-
yim.» dersin

Önüne yabanın namıslusu gelir..
Şimalde bahçene çkmak istersen
Yolunu bekliyen bir pusu gelir
Ve cinayetlerin kuyusu gelir.

«Nerdesin ey tarih?» dersin
gözüne

Serdengeçtilerin koşusu gelir..
Hani torunum?» der şehit ruh-
ları;

Sana bir imtihan kaygusu gelir.
Cevap vermemek korkusu gelir.

Çıktıkta yeri, göğü dinle Kıy kta
Tabyalardan lücum borusu gelir
Tüter, buram buram tüter top-
raklar

Topraklandan barut kokusu gelir.

Doya doya doldur göğsünü yolcu:
Genzine Arda'nın buğusu gelir..
Sittinir tepeler, silinir dağlar;

Filbe'si, Sofya'sı, Şumnu'su gelir
Ve Kızanklık'tan gül kurusu
gelir.

Şurda, «Sarayıç» derler, yoluna
Dünyanın en güzel korusu gelir..

Şimdi ışıkların köpük gibisi,
Şimdi gölgelerin koyusu gelir.

Kırkpınar'd r. birbirini tutmaya
«Benim» diyenlerin pazusu gelir,
Aka kalabalık, adaya kol kol..
Yolcusu, izcisi, avcısı gelir.

Bekle akşamı ki, akşam dalların
Bülbülü, İshakı, Puhusu gelir.
Doldurur rüyayı eski âlemler..
Şarap, altın taşlar dolusu gelir.
Açma son sayfayı ki yüreklere

En asil intikam duygusu gelir
Ve yeminlerin en kutlusu gelir

Şu dallar, yaprağından öpmeye
Gökyüzünden saman uğrusu gelir

Biz geldik gideriz doğacaklara
Edirne'de doğmak arzusu gelir.

Nihat Asya

tir. Zamanın siyasetine hoş görünmek için, belli bir zamandanberi ne varsa, kayıtsız şartsız, göklere çıkarmak; o zamandan önce ne yapılmış ise, gine kayıtsız şartsız, yerlere batırmak modası artık aramızda yaşayacaktır bilim adamı bilim işlerini bilim belgelerini eski ve yine, bugünün ve dünün diye ikiye ayırıp yalnız bu zaman ayırımına göre onları değerlendirmeyecektir. O, belgeleri ve olayları doğru ve yanlış, faydalı ve faydasız diye ayırabilecek; siyasetin, zaman siyasetine hoş görünme telaşının, onun yanında artık yeri kalmıyacaktır. Ancak bu sayededir ki; bir milletin, falan adamın iktidar mevkiinde bulunduğu zaman yaptığı herşeye tapmak; o adamın iktidardan düştüğü zaman ise, onun devrinde yapılmış her şeyi küçümseme, lanetleme modası yokolacak; bir milletin bütün bilim ve medeniyet tarihi, bir bütün olarak değerlendirilecektir. İşte o zaman nesiller, kendi tarihlerinin hakalarını parçalamadan, o tarihe devre ve şahsa göre hakaret etmeden veya tapmadan yaşayabilecekler; medeni milletlerin hepsinde gördüğümüz gibi, aile

hayatında, millet hayatında devam denen büyük niymet bizde de tadılacaktır.

Ancak bu zihniyetin yerleşmesi ile dirki, memleketimizde şahıslar değil şahsiyetler yaşayabilecektir. Çünkü şahsiyet; siyaset modasına göre yapılmıyan bilim havasında, hürriyet havasında doğar. İki yüzlülük, siyaset modasına ayak uydurmak şahıslara ve devirlere göre bilim yapmak telaşı, şahsiyet olmak niymetini ortadan kalırır. Şahsiyetlerin bulunmadığı, çoğalmadığı, yaşamaadığı cemiyetlerde biliniz ki bilim, bir ithalât matahıdır, bir lükstür ve bilim zihniyeti orada henüz ya doğmamıştır, ya bebektir. Böyle cemiyetlerin ise uzun zaman müstakil, efendi kalması; zamanımızda artık bir hayaldir.

*** Yüksek tahsil gençliğini ne zaman düşünsem gözümün önüne şu tablo gelir: Aydınlık atölyelerde, Türkiyemizin yarınını kuran, yarınını işleyen binbir hücreli bir beyin.

Dilerim ki bu öz, bu temiz Türk beyni; Türkiyemizde bilim zihniyetinin yerleşmesini sağlayan faktör olsun.

Prof. Remzi Oğuz ARIK

Psikanaliz Işığında Şiir

Dr. TEVETOĞLU

Şiir ne nazımdır, ne nesir; ne hayaldir, ne gerçek; Şiir bir rüyadır.

Ben bu yazımla ne eskiyi çürütmek, ne yeniyi yürütmek; büyük anlayış ayrılığına yolaçan, türlü yorumlara, çeşitli saldırılara sebep olan bu sanat konusunu bilgi ışığıyla aydınlatmak istiyorum.

İlk önce şuna işaret etmeliyim ki artık rüya ne geleceğe ait tefe'ul, ne de uykuya dalmış ruhî hayatın bir nevi ürpermesi ya da uzvî bir fiildir.

Kırkaltıyı önce Sigmund Freud "Die Traumdeutung" adlı çok önemli eseriyle bu büyük bilmeceyi ilk defa olarak çözmüş, bundan sonra kendisi ve yolunda yürüyenler tarafından tıbbı ve sosyolojiye olduğu kadar sanata da sonsuz yardımlarda bulunulmuştur.

Rüyanın vakaları - bunlara, alışılan deyimlerle images'ları demiyorum. Zira bunlar hep asıllı ve esaslı fikirlerdir-parça parça ele alınınca bunların iki ayrı vasıf taşıdıkları görülüyor:

a) Bir kısmı rüya görenin tanıdığı, uyanık hayattan, günlük veya geçmiş hayattan arta kalmış istekler.

b) Diğerleri rüya görenin yabancı, hatta çok kere utandırdığı ve bu yüzden şiddetle red ve inkâr istekler.

Rüya, birinci tanıdık fikir ve isteği alelâde bir malzeme olarak kullanılmış, rüya göreni ekseri kızdırmış, red ve inkâra götürmüş ikinci yabancı ve çok kere utandırıcı isteğin kılık değiştirmiş gerçekleşmesidir.

Tanıdık istekler, uyanık hayattaki vakalarımızın şuradan şuur altına geçen bölümleridir. Bu bölümler şuuraltında ve bilhassa rüyada bazan tam ve ekseriya parçalar kırıntılar halindedirler. Tam olsun, parça olsun daima şuurun renk ve damgasını taşırlar.

Rüyanın esas âmili, tahassül ve tekevvününü mümkün kılan yabancı istek ise, şuuraltına kaçamak yolla, şuurun zaif noktalarından (Locus minoris resistentia'larından) derine sızışmış, kızma veya uyuşma anlarında açılan aralıklardan içeri sızılmış ve yerleşmiş cevval, enerjili istekler.

Uzvi olarak vasıflandırılmak, şahıslandırılmak istenirse siperatozoide'in hareket, canlılık ve yaratıcılığıyla arasında tam bir benzerlik bulunacak bu "yabancı istek" in rüya olup şuura gelişinde, yani kılık değiştirip gerçekleşmesinde benlikteki itmenin rolü, kontrolü medhaldardır ve önemlidir.

Uyku halinde, benlikteki bu sansur tamamen kalkmış olmayıp, ancak azalmış ve zayıflamış bulunduğu için şuur altındaki isteği rüya halinde şuura çıkarmak ve bazan tam, olarak, bazan parça halinde yerleşmekten alıkoymaz. Fakat isteği gibi, başına buyruk geçişine de yol vermez. Boyuna, bosuna ve kılığına dokunur.

Rüyalarımızın bu üç âmili, uyanık hayatımızdaki kabul veya red edilmiş, çalışmış veya dinlenmiş, tok veya aç, e-ken veya geç yatmış olmak gibi ruhî ve uzvî, fikrî ve fizikî olayların sonuçlarıyla ilgili buldukları cihetle, bu üç âmilin kudret veya zaifliği ile rüyanın şuura çıkan miktar ve şekli, dış âlemimizdeki zikri geçen olaylara bağlıdır.

Kısaca, gördüğümüz rüyalar dış ve uyanık âlemimizin, iç ve uyuyan âlemimize yaptığı tesir ve tenbihler derecesinde şuuraltındaki tanıdık ve yabancı istekler birleşiminin (complex'inin) benlikteki itme kudretinin mukavemeti ile uzlaşması sonunda şuura gelişidir.

Rüyanın şuurda bazan tamamı fakat

G E L İ R

Bire kâfir gene buldun belâyı
Yiğit kalmaz evde fırlayıp gelir.
Allah deyip bilemişler palayı
Günde (1) ışıl ışıl parlayıp gelir.

Destur aldık cenkte ata Bozkurt'tan
Bir taş bile el'e (2) vermeyiz yurttan
Şimdi şu gördüğün bayırdan sırttan
Can alan yiğitler örleyip (3) gelir.

Binek atı çok hoş'anır tımardan
Kötek (4) ister ister kim sınımasa
(5) şamardan
Öç oduyla (6) tutuşan kan damardan
Akar deli deli şarlayıp gelir.

Kem kurşunu geçmez tenden, derinden
Ölümüz de geri kalmaz diriden
Binip bir kır ata Gazi geriden
Bütün şehitleri derleyip gelir

Bire kâfir bir sana, bir bana bak
Bileğe bak, kılınca bak, kana bak
Gene öfkelenmiş Türkler şuna bak
Kara bulut gibi gürleyip gelir.

Sulhta bağrım papatyadır, yoncadır
Harpte akan kanla gonca goncadır
Yurt uğruna boynum kıldan incedir
Diye Arık - Ozan ırlayıp (7) gelir.

Mustafa Arif ARIK

(1) Gün - güneş, (2) El - yabancısı, (3) Örlemek - yayılarak ilerlemek, tırmanmak, (4) Kötek - dayak
(5) Sınmak - uslanmak, yatışmak, (6) Od - ateş, (7) ırlamak - teganni etmek.

çok kere ancak bir bölümü kalır ve bazan da rüya şuurda hiç yer edemez. Yereden bölüm mânalı, mantıklı veya manasız, mantıksızdır. *Ya korkunçtur ve ürkütür; yahut tabiidir, tabiiye yakındır ve ürkütmez.

"Şiir bir rüyadır" hükmünü ortaya atarken, buna nereden ve nasıl vardığını göstermek durumu da kaldığımdan rüya hakkında bu açıklama ve bilgiyi vermeye lüzumlu buldum.

Şiirin oluşu da, aynen rüyanın oluşu gibi, şairin günlük ve uyanık hayatından ayrıldığı, uyur ve uyanık hayattaki vakalardan uzaklaşıp sanki dinlendiği, bir bakıma şuurun sükûn bulduğu an içindedir.

Bu, peygamberlere vahiy indiği tasavvur olunan an, yahut dervişlerin cezbe ve istigrak anı gibi normalin dışında ve üstünde bir andır.

Bu an bazan da "babaların tuttuğu" bir mani anı, bir histeri nöbeti vasfındadır.

Şiir olur ve doğarken şair, sair zamanlardan çok başka bir durumdadır: Peygamber gibi ulu, derviş gibi dalgın ve deli gibi mutlak hür, taşkın ve saldırgan. Yahut bitkin, sessiz, uyuşuktur; tam bir melankoli, teessür küntülüğü içerisindedir.

Bir cılız gözdedeki ordularla yenilmez kudret, iki çomak koldaki dünyayı kucaklayan cüret, dilsizin ko uşmasındaki, göğün yere indirilmesindeki mucize hep bu sihirli anda kazanılır. Şair şiir yazarken rüya görüyodur.

Bu müstesna an içinde şiir doğar ve ölürken iç ve dış gültüler vardır. Fakat bunlar şair tarafından duyulmaktadırlar.

Gelen şiir, evvelce duyulmuşlardan kuruludur. Unsur, "kelime" fazla olmak üzere rüyadaki gibi aynıdır:

a) Şuuraltındaki çok canlı, kudretli, cevval, unutulmuş veya yabancı bir istek. Bu, şuur dalgın, meşgul veya

(D. v. 16. c. sayfa)

Ziya Gökalp

Enver BİNOKAY

Hakkında okuduğumuz eserlere ve dinlediğimiz milliyetçi büyüklere göre natıkası pek az... Adeta hareketsiz.. Biraz dalgın ve mahcup bir zat...

Bununla beraber o, ne büyük kudretti ki, devrinin gençliğini arkasından koşturdu.

Ve halâ milliyetçi Türk gençliği onun yolundadır.

« Türkçülük, Türk milletini her anlamda yükseltmek demektir. » Düşüncesiyle ve Türk milletinin dilce, dince ahlâk ve bediyatca müşterek, aynı terbiyeyi almış fertlerden mürekkep bir bütün olduğu inancı ile çalışan Ziya Gökalp, Türk milliyetçiliği tarihinde en sağlam esasları kurup müdafaa eden büyük bir mütefekkir bir edip ve bir âlimdir.

Yüksek felsefi kabiliyeti ile mücehhez engin ve derin bir bilgiye sahip, gerçek bir ülkücü olan bu nurlu zekâ, Osmanlı birliği, İslâm birliği fikirlerinin çarpışmakta olduğu bir devirde, kalpleri memleket sevgisi ile çarpan, fakat milli saadete dağınık ve belsiz yollardan yürümiye çalışan gençlere gerçek ve ışıklı bir hedef göstermiş, milliyetçiliğin programı ve felsefesini çizerek, milli

ceryanın kalbi ve nâzımı olmuştur.

Şair ve mütefekkir olarak Avrupalı ve bilhassa Alman şarkiyatçıları tarafından dikkatle incelenen Ziya Gökalp; dil inkılabımızdan âşar vergisine kadar bütün inkılablarımızın esasını kurmuştur. Türkçülük, Turancılık, darülfununun istiklâli, kaçın ovası, köycülük, evkaf, İnkılap tarihi, milli iktisat, Türkçe hücece, hece vezni.. Herşey onun ışıklı kafasınca en güzel şekli buldu.

ca en güzel şekli buldu.

Eğer bugünkü hayatımızda Ziya Gökalp'in temas etmediği bir şey varsa, ya, o bizim davalarımızın dışında bir fantazidir. Veyahutta biraz sonra geri dönmek ihtiyacını duyduğumuz yanlış bir aımdır.

**

1875 de doğan Diyarbakırlı mütefekkir Türkçü büyüğümüz Gökalp henüz genç denecek

bir yaşta 1924 de gözlerini ebediyen kapadı.

Aradan çeyrek asır geçmesine rağmen ikinci bir Gökalp çıkmadı. Yeri halâ boştur.

Şu anda her zamandan daha çok bir Ziya Gökalp'e ihtiyacımız olduğu söylemiye bilmem lüzum var mı?..

Enver BİNOKAY

VATAN

Bir ülke ki camiinde Türkçe ezan okunur,
Köylü anlar manâsını namazdaki duanın...
Bir ülke ki mektebinde Türkçe Kur'an okunur,
Küçük büyük herkes bilir buyruğunu Hudanın.
Ey Türk oğlu; işte senin orasıdır vatanın.

Bir ülkeki toprağında başka ilin gözü yok,
Her ferdinde mefkûre bir lisan, âdet din birdir.
Meb'usanı temiz, orda "Boşo,"ların sözü yok.
Hududunda evlâtları seve seve can verir!
Ey Türk oğlu; işte senin orasıdır vatanın!

Bir ülke ki çarşısında dönen bütün sermaye,
Sanatına yol gösteren ilimle fen Türkündür.
Hırfetleri birbirini daim eder himaye;
Tersaneler, fabrikalar, vapur, tren Türkündür.
Ey Türk oğlu; işte senin orasıdır vatanın!

Ziya GÖKALP

ENİS BEHİC'İN ARDINDAN

A. Ridvan BÜLBÜL

19 Ekim 1949 Çarşamba günü, Türk Milleti aziz bir evlâdını daha toprağa vermiş bulunuyor. Özûyle, sözüyle, kısaca her şeyiyle hakiki bir Türk evlâdı olan, Enis Behic.

Duy'uğu milli hisleri olduğu gibi sa- natkâr bir ruhla mısralarına aksettirmesini bilen, kıvılcımlardan ateşler yaratan büyük şairimiz, bize bir "Miras" bırakarak aramızdan ayrılmış ve bu suretle ölümsüz olmanın sırrına ermiştir.

"Bunlar bütün nûra doğru akan eden Türk!

Hey koca Türk, uzakları yakın eden Türk..

diye feryat eden bir ruhu bu gün unutmamıza imkân var mı? Bu mısraları okurken bir aslan ihtişamında başucumuzda bir Enis Behic belirmiyor mu?

Ve yine:

"Yardımın sesini dinlesem de ben
Şirimle ebedî inlesem de ben
Rûbab m sizlere in'ikas etmez
Fânîlik sesini bekâ ıstemez.

diye Çanakkalede Bu Ülkü, Bu yurt, Bu Millet için şehit düşen kahraman Mehmetçiklere ne kadar içli bir şekilde sesleniyor.

Mavi sular üzerinde enginlere açıldığımızda nasıl olur da gönlümüzden birer parça halinde kopan, onun, o lirik mısralarını dudaklarımızdan dökmez miyiz?..

Aziz Şair, Aştı olduğun bu güzel vatanın, mavi semalarında, hür denizlerinde, sevdalı pınarlarında, yüce dağlarında mısraların daima uçuldayacak; mezar taşına konan kuşlar, bir şür tatlılığıyla esen yeller; o ilâhi ahengi aynen sana nakleceklerdir. Müsterih uyu!

Ne alçak görür nür şu fani hayat

Sâlim Atalık'ı Kaybettik

36 yıldanberi memleket irfan hayatına büyük hizmetler etmiş, memlekette bir çok değerli evlâtlar yetiştirmiş olan Muallim Sâlim Atalık dün hayata gözlerini yummuştur. Son vazifesi İstanbul Erkek Lisesi Müdürlüğü olan rahmetli Sâlim Atalık bir çok lise öğretmenliklerinde bulunduktan sonra Malatya Maarif Müdürlüğü ile idare hayatına atılmıştı. Sıra ile Afyon Karahisar, Çanakkale ve Edirne Maarif Müdürlüklerinde de bulundu.

Adana Lisesi Müdürlüğündeki güzel idaresi onu Çukurovalıların en çok beğendiği ve sevdiği bir maarifçi derecesine yükseltmişti. Balıkesir Maarif Müdürlüğünden sonra Birinci Genel Müfettişlik Kültür Müşavirliğine tayin edilmişti. Ankara Maarif Müdürlüğündeki verimli hizmeti ise her türlü takdirin üstündedir.

Faziletli, çalışkan nazik, namuslu ve pek çok sevilen bir maarif ve idare adamımızdı. Ailesi efradına, İstanbul Liselilere başsağlıkları dilerken değerli öğretmen, değerli idareci Sâlim Atalık'a da Tanrıdan rahmetler dileriz.

KALEM

Baktıkça samimi uzletinize
Bir anda coşarak ağlarım hey hat!
Günahkâr göz yaşım lâayık mı size?..

A. Ridvan BÜLBÜL

Yedi Renkli Adam

Mehmet Akif TUNCA Y'dan bir hikâye :

Akşamla, ikinci arası bu şehrin en büyük caddesine, oynanan (Komedi) yi, gece yarısından sonra tuhaf bir hırlamanın verdiği şeyler olduğu için, hiç bir insicam vermeğe çalışmadan aklıma geldiği gibi yazacağım.

Yedi renklinin, dörtyol ağzında çıkardığı ibret dolu hadise, eskidenberi dalgın, sersem ve yaşamanın tadını kaybetmiş olduğum sıcak bir Temmuz ikindisinde vuku buldu.

Dörtyol ağzındaki kahvenin, külüstür yazlık bahçesinde, şair dostum Demirkıran'la otu uyduk. O, (İnönü özendirme armağanı'nı) Yahya Kemal'e (İÇ) ettiren (Jüri) yi, acıklı bir dille tenkit ediyor; bu mükâfatın genç şairlerden birine bırakılmasının daha uygun olacağını, meselâ: (Büyük Türk destanı OĞUZLAMA) yi, hazırlayan Basri Gocul'a verilmesini istiyordu.

Konuşmamız hararetli bir şekil almıştı. Bu ikinci güneşi altında, durak yerinde otobüslerin hasta sesine kulak vererek, dakikalarca bekleyen kadınlar, kızlar, çocuklar ve ihtiyarlar görülüyordu. Mavi gişenin önünde; harpten kaçmış iri, levet bir Alman karısı, Türk ve mühendis olan 45 lik kocasını beraber ak-

şam olduğu gibi bekliyordu. Talihsiz bir kaç yolcu, Halo'nun meşhur ve modern (Hilman) ile sekiz kırkbeş trenine yetişebileceklerini ümit ediyorlardı. Son zamanlarda caddeleri istila eden (Ecel arabaları) zamanın veya otomobilin süratiyle alay eder gibi akıp gidiyorlardı. Konuşmamız; elli sesinde tatbik edilecek olan gelir vergisine dayanmıştı ki, bizim şair arkadaş mühim

bir şey söyleyeceği zaman alt dudağını ısıra ısıra insicamsız, manasız bir kelimeyi söyleyiverdi:

— Yedi renkli.

Ve akabinde şaşkın gözlerle, kaldırımın üstünde muayyen bir noktayı işaret ederek tekrar etti:

Bak, Bak!..
Yedi Renkliye bak!..

Bizim gibi bu berbat köşecikte, sıcaktan boğulan insanlara doğru uzanmış simsiyah bir el... Esi tutan ve yırtılmış omuzbaşları sahtiyan gibi parlayan bir kol.. Yeryer

kirli boynu üzerinde küçücük başına yırtık bir asker şapkası konmuş, kuru, siyah, uzun bir gölgeyi farkediverdim. Mübareğin yüzü Çin bayrağı gibi karmakarışık renklerden müteşekkildi. Alekser simsiyah olan suratının, her iki yanından çene uçlarına kadar, yağlı beyaz boyadan ikişer şerit çekilmişti.

Deniz Kenarında

Yeşil dal uçlarından denizi görüyorum,
Kuru zeytin dalları beyaz köpüklerinde.
Şimdi hayal ettiğim bir demi sürüyorum,
Deniz gören bir dağın ıssız eteklerinde;
Kuru zeytin dalları beyaz köpüklerinde.

Mavi bir atlas gibi önümde duran deniz,
Ruhumu dalgaların sesine veriyorum.
Bana doğru koşuyor sanki, kuduran deniz,
Ben deniz hasretimi böyle gideriyorum;
Ruhumu dalgaların sesine veriyorum.

Uğultularla coşan mavi sular köpüklü.
Martılar sahillerde bir deniz gülü gibi,
Bu gün de deniz benim hayallerimle yüklü,
Kumsallara kavuşan dalgalar ölü gibi:
Martılar sahillerde bir deniz gülü gibi.

Fahri ERSAVAŞ

Burnu bir yaprak gibi yeşil, üstüne sarı noktalar işlenmişti. Kırmızı kirpiklerinin arasında, boyanmamış saf mavi gözleri ve kulaklarına kadar keskin hatlarla uzanan eflâatun kaşları vardı. Ve bu hortlak adamın cehennemi güzelliğini ikmal eden, kocaman avucunun ortasında ise, acemice yapılmış iki örümcek resmi farkediliyordu.

Alay eden, gülen bağırsan insanlara bakmadan bulunduğu masaya yaklaştı. Bedbinliğim büsbütün artmıştı. Acı-makla gülmek arası tezatlı garip bir hisse kapılmıştım. Nerede ise, beynimin eriyip pis bir su gibi ayaklarımın dibine akacağını ve şimdi gözlerime doğru sivriri bir hançer gibi uzanan bu kadit, örümcekli elin ciğerlerimi sökeceğini zannettim. Halbuki adam; içimdeki gençlerden tamamiyle habersizdi. Dileni-yordu. Para istemiyor, yalnız bir defa:

— Allah!!..

Diyor, verirsen alıyor, vermezsen başka masaya şürükleniyordu. Bükalemun adamın etrafını haylaz çocuklar ve her hadiseye lākayt kalan kumarbaz, alaycı gençler çevirmişti. İçlerinden biri; Ulan bu adam'mı bel Dedi.

Diğeri:

— Suratına baksana.. Mübarek Babil bahçesil..

Başka bir ses:

— Yek lan.. Andavallı!.. Bu Hikmet Sihay'ın paletine düşmüş bir maymun. Gülüşmeler gırla gidiyordu. Fakat iş, bununlada kalmadı.. Nereden gelaîgi meçhul cılk bir domates parçası delinin boyalı yüzüne parçalanıverdi. Adama baktım, çehresinde parçalanan maddenin temasından habersiz gibiydi. Fakat nasıl oldu? Eski hımbıllığını birdenbire bıraktı.. Renkli çehresi deniz gibi karıştırmıştı. İri mavi gözleri cehennemi bir ateşle cilalanmış, parıl parıl yanıyordu. Koşar adımlarla Kerem Alinin, içinde parti münakaşaları kopan dükkânına doğru yöneldi. İçerden Kerem Alinin Demokratlı bir berbere çıkışan sesi aksedi-yordu:

— Lan cavlak.. Bu memlekete dimok-

rasıyi Millet partisi getirecek! Eşşekl.. (Kudret) te Maraşalın beyanatını okuma-dın mı?

Millet içeride, gırtlak gırtlığa parti düellosu yaparken yedi renkli, kaldırıma çıkmış, arkasından gelen ahmakları merhametleri süzüyordu. Önündeki sey-yar manavın tablasından, deminki ezik domateslerden birini kaparak zayıf, sırık bir adama uzattı:

— All.. Burayal..

Yüzündeki beyaz çizgilerin ortasında, ok gibi manalı noktaları işaret ediyordu. Gözlerindeki ateş canlanmıştı. Durmuş; kendini çipil çipil seyreden bu (akıllı) kalabalığı, aklın ötesinde, saltanatını kurmuş bir zekânın büyük haşmetile isthikâr ediyor; demin yurttaşlarının suratına siktikleri o hayasız slahlardan birini, ezilmiş bir domates parçasını, tekrar vurmaları için müstehziyane uzatıyordu.

* *

Akşamla ikindi arası, bu şehrin en büyük caddesinde feci bir komedi oynandı, Ve ben, Rambo'nun şu sözlerini hatırladım.

«Gerçek hayat bu gördüğümüz değildir.»

Mehmet Akif TUNCAV

ARZU

Ne olurdu bir kuş olabilseydim
Gökte bulut bulut yükselecektim.
Masmavi kubbeye dolabilseydim
Tanrıya en yakın ben gelecektim..

* *

Yükselirken ufuk ufuk düşünce
İmgemde erimiş, kaybolmuş zaman.
İçimden bir damar koptu gizlice
Yeşermiş arzumun sarardığı an...

Şahin Kaya DİL

Yaşamak Arzusu

*Yalnız yaşamak güzel şey...
Saadetten, kederden uzak.
Dağ başlarında bir ağaç gibi
Bir yaprak gibi yaşamak...*

*Şehrin ağrılarından, sancularından
Ve geçim kaygusunun bütün ağrılarında
Gökten, yerden uzak
İnsan eli görmemiş
Bir toprak gibi yaşamak...*

*Yalnız yaşamak güzel şey
İnsanlar içinde.
Ve bir an için unutulmak
Anlar içinde..*

*Fethedilmez bir kale gibi
Sükûtin gözbebeklerinde
Yanan meşale gibi
Eütün karanlıklardan, ışıklardan uzak
Yaşamak... Yaşamak.*

*Yalnız yaşamak mükemmel şey,
Arşın ötesinde.
Yedi iklimden uzak.
Fezanın ortasında
Rüzgârlara asî, güneşe mağrur
Bir bayrak gibi yaşamak.*

Hamid Salih Aşyalı

(BÜYÜK TÜRK DESTANI — Öğüzlama) dan :

Nasıl Gittik, Nasıl Döndük!?

*Kâfirlerin İllerine
Hızla gittik, hızla döndük!
Savaşımız zorlu oldu,
Çokla gittik, azla döndük!
(Yeneceğiz!) demiş idik,
Verdiğimiz sözle döndük!
Heğbe, heğbe altın, gümüş;
Kucak kucak kızla döndük!
Kısacası, kısacası:
Yurda apak yüzle döndük!!*

Basri GOCUL

Öğünsün!

*Gidişimiz bir gidiş ki Kâfireli'ne
Atımızı zaptedecek dizgin öğünsün!
Doğurup kundaklıyan analarımız
Bir gün değil, beş gün değil yüz gün öğünsün!
Sağdan dalsa soldan çıkar en korkağımız,
Başımızı uçuracak azgın öğünsün!
Dört nal ile girdiğimiz er meydanında
Leşimizi gagalıyan kuzgun öğünsün!*

NOT : Yukarıda adı geçen (10274) mısralı epope'den ilkin "KALEM" dergisinde yayınlanmak üzere seçilmiştir.
Her türü iktibas hakkı mahfuzdur.

U Y A N I Ş

II

Dr. Suavi BİNOKAY

Salkım söğütler gizlice kıyıları öperken pamuk tarlaları Seyhan'a karışmak istiyen bir sel halinde bütün ovayı kaplıyor. Sazlar arasında yükselen mağrur narın bir çift kargının rüzgârta sarmaş dolaş olan gölgeleri sularda tuhaf nakışlar çiziyor. Ufukta ay yeşilliklere asılmış irice bir portakal gibi...

Bir saatten beri başında beklenilen oltaya nihayet bir av takılmıştı. Bir lokma yiyecek için en can alıcı yerine bir hançer gibi saplanmış olta... Buda yetmiyormuş gibi nefes alamıyacağı havaya çıkarılmış... İşte bu onu iki defa öldürüyordu.

Hemen oltadan kurtardığı balığı

tekrar suya fırlattım. Ve oltayı yok ettim.

Düşündüm ki, acılığım şu balıktan, daha zavallı ne kadar insan var.

Ben bu tabiat güzelliği arasında bu kadar acı şeylerle gönlümü üzerek hayata küskün dönerken ağaçlardaki portakallar ufuktan uzanan sihirli ellerin parmaklarına takılmış birer mehtap gibiydiler.

Mehtabın aydınlığından kaçarak kendilerine karanlık gizli bir köşe bulabilen kargılar rüzgârın sihirli elile yine sarmaş dolaş ol-

muşlar, sularda gölgeleriyle nakışlar dokuyorlardı.

SELÂMA DURSUN

Babam, Halîl Enver'e Saygılarla

Hazırlansın masalar, haydi bire yiğitler!..
İçelim kımızları, kadeh, bardaklarla heyy!..
Ses alıp Toroslar'dan, ses verelim Kafkas'a
Selâma dursun kâfir, evler, çardaklarla heyy!..

"Allah!.. Allah!..> sesleri, sarstın şöyle her yeri
Dağlar dinlesin bizi, sazlar, kopuzlarla heyy!
Durmak yok, vurmak var; bugün, yarında bize.
Lisanımız namludan, gözler nabızlarla heyy!..

D. Ali GÜVEN

Psikanaliz Işığında Şiir

(Baştafı 8nci sayfada)

zayıfken sıvı olarak şuuraltına sokulmuştur. Utandıracak kadar çıplak veya abes, şaşırtacak kadar muğlak veya vazih, ağır veya sade, ürkütecek kadar korkunç veya tehlikeli, coşturacak kadar akıcı veya çekici, nadiren de mest edecek kadar güzel ve harikuladedir.

Şiiri doğuran ana, bu unutulmuş veya yabancı istektir. Şuurun renk veya damgasını taşımaz. Çok canlı ve çalaktır. Çok hür, çok bağımsız ve disiplinsizdir. Şiirin özü, ruhu ve manası bu gerçek istektir.

b) Tanıdık istekler, yaşadığımız hayatın şurudan geçmiş vakalardan artmış bölüm veya parçalarıdır. Bildik, unutulmadık, basit isteklerdir. Şuurun renk ve damgası bunların üzerindedir. Sembollerini teşkil eden budur. Şiirin kelime lere girişi ve âhenk kazanışı bu yardımcı tanıdık istekler sayesinde.

c) Dış ve iç gürültülerin duyulmadığı müstesna anda, şiirin doğuşu ânanda yine benlikteki itme uyurken olduğu gibi tamamen kalkmış, yok olmuş değildir. Sadece azalmış, hafiflemiştir. Şiiri kelimelerle giydirirken vezne sokan, kafiye ile bağlayan bu sansürdür.

Yabancı veya unutulmuş istek, tanıdık bildik istekleri alelade bir malzeme olarak kullanır ve benlikteki itmenin gösterdiği mukavemet derecesinde şeklini, boy, bos ve kılığını değiştirerek meydana gelir.

Kısaca şiir de, yabancı isteğin tanıdık isteklerle bir birleşim (complex) yapıp, benlikteki sansürün mukavemeti ile uzlaşarak gerçekleşmesi ve kelimelerle aşikar oluşudur.

Bu ifadeyi şiirin tam bir tanımı olmak için çok, oluşunu anlatış, bildiriş diye kabul etmek yerindedir.

Şiirin doğuş ve oluşunun bu üç âmili de, aynen rüyadaki ruhi ve uzvi, fikri ve fiziki olaylarla ilgili ve bağılırlar.

Rüyanın sansürüyle anlaşılabilir gizli veya utandırıcı yahut tehlikeli, korkunç muhtevasını aşikar muhteva haline sokması gibi, şiir de kapalı, yabancı veya unutulmuş muhtevasını aklın kontrolü ve benlikteki itme ile uzlaşılabilir açık, tanıdık ve bildik muhteva haline sokar ki bu vetiyre şiirin işlenmesi ve dokunmasıdır.

Tıpkı, rüyada en şura aid bir takım düşüncelerin malzemesi nasıl özel bir muameleye tabi tutulursa, şiirde de his ve fikirler koyulaşır, ruhi ve fikri mâna ve tonla müteradif olarak duygunun kelime ve sözlerindeki medlul'ler ve yanyana gelişlerindeki tesirle ritim ve sesler değişir.

Şiirdeki kelime ve sözün mâna ve tonu, rüyada olduğu vechile, bildiğimiz zihni vetiyreler ölçüsüyle değerlendirilebilir.

Aynı kelimelerin mânaları aynı şairin dilinde, ayrı anlarda, ayrı mânalar ifade edebildiği, aynı kelimeler muhtelif diziliş ve çrülüşle ayrı notalarını gibi ses ve âhenk farkı gösterebildiği için anlayış, anlamayış ve mânalandırış kavga-ları vardır ve sansüzdür.

Şiirde kelime pek çok kere "ken'isi" değil "başkası", "şairin istediği"dir. Bunun içindir ki üstad şairler kendilerini "en hür" bilir ve lütün çevrelerindeki de öyle tanır ve her varlığın hürlüğüne sansuz saygı gösterirler.

Fakat bu "başkası"nı, yani "şairin istediği"ni bulmak başkalarınca imânsız denecek kadar zor olduğu için şair ne kadar hür ve hürriyete saygılı olsa çekişmeler sürekli... ..

Mânalı kelimelerden, nadiren de yabancı dillerden getirilen ve okuyanlarca mânasız sayılan kelimelerden, çok kere mantıksız görülen veya sanılan mısralar işlenmiş ve dokunmuştur ki mantıklı sözlerden çok mânalı ve mütakâsiftirler, asıllı ve esashdırlar.

Delice söylenmiş sanılan mısralar mevcuttur ki çok akılların yorulacağı kadar özlüdür.

Şiirde, bildik tanıdık isteklerin ifadesi olan kelime ve söz bölümleri değil, onları giyinen öz yabancı veya unutulduk istek bütünü önemlidir. Değer, mâna ondadır..

Bazı şiirlerin, bazı rüyalar gibi mânasız bulunuşu, mâna sembollerin ardında saklı olduğundan, aklın sansüründen alelade ifadeler içinde saklanıp kaçabildiğinden ve akıl yoluyla erişilip anlaşılması güçleştigi için çok, şiirin mânasını kelimelerin dışında, kelimelerin mantık yapısında, bildik ve tanıdık aleladelere aramak yanlışlığındandır.

Tı ki rüyada olduğu gibi ruh ve mâna, içte saklıdır, özdedir. Kelimelerin iç tarafında, ruh yapılarındadır. Yabancıımızdır, yahut unuttuklarımızdandır.

Şairin bize getirdiği yenilik, hakiki mânada bir yenilik değildir bu yabancıdır. Bizi taze sandığımız his ve heye canlarla sarsışı da, unuttuğumuzu veya utandığımızı hatırlatışı ve tekrar tattırışıdır.

Üstad şair, kendi gördüğüne en yakın dekorla rüyasını bize de gösterebilendir. Şiir okununca, güzellik ve ahengiyle

okuyanı şairin vecd ve rüyasına taşılabildiği nisbette okuyunca değerlidir, muvafıktır ve okuyan, şairin rüyasına yaklaşabildiği, dalabildiği, onun gibi gösterebildiği nisbette şairin yakını, münekkidi ve anlıyanıdır. İki taraf birbirlerine karşı vazifeleri denk ve ağırdır.

Şairlerin (Şiir Dünyası), rüya ülkeleri, gerçektir. Elinizden tutup sizi bu ülkeye götürmek isterlerse korkmadan, çekinmeden yürüyünüz. Göreceğiniz rüya, bitmesini istemiyeceğiniz kadar tatlı olabilir. Belki de bir kaç adım atmadan bir uçurumdan yuvarlandığınızdan, bir yüksek yandan aşağı düştüğünüzden sıçrayıp ayılacaksınız.

Ne yapalım ki bilgini vardı mı sonuç budur: Şiirden alınacak zevk, şairin ve yoldaşının kabul görmüş veya reddedilmiş, yutulmuş veya dinlenmiş, aç kalmış veya doymuş olmasına bağlıdır.

Felâket, korkunç ve bunaltılı rüyalarla olduğu gibi, imdenin bozulmuş yahut şişirilmiş bulunmasıyla bomboş kalır.

Şiir, iyi veya fena görülebilecek bir rüyadır.

Dr. TEVETOĞLU

Çocuk Köşesi

Tilki ve Üzümler

Yazan : Anton Loeb

Çeviren : Oktay AKSOY

Bir gün bir Tilki odunların arasından geçiyordu. O çok susamıştı, yüksek bir asmanın üstünde üzüm salkımlarını asılı olarak görünce iştahı kabardı.

O, sıçradı, sıçradı fakat yetişemedi. Nihayet kendi kendine homurdanarak: «Bu üzümler ihtimalki ekşidir.»

Bazı insanlar tıpkı bu tilki gibi budaladırlar. Onlar nezaman bir iş yapmak isteğinde yapamazlarsa bu işin içinde bir ekşilik olduğuna inanırlar.

MİLLET ve MİLLİYET DUYGUSU

(Milliyetçilik)

Hüseyin KARA

Millet Duygusu, İstikbalin Anahtarı ve Yaşamamın Biricik
== Manevi Varlığıdır. ==

Bir yerde millet ve milliyet mefhumu uyandıdığı vakit o yerin istikbali parlak ve milli ruhu uyanık olur. Bu duygu esir bir millete doğsa dahi o millet zamanla hürriyete kavuşur, tek bir devlet olur.

Macaristanda 1790 senesinde milli duygu sayesinde kahramanlık ve vatanperverlik hisleri uyanmış hak anavatanlarının korunması için yek bir Macar ordusu bulunmasının zaruri olduğunu anlamışlar tesisi için Hamsbourg'ların ordusunda hizmet gören Macar askerlerini geri çağırılmışlar; daha sonra kendilerine lâzım olan milli müze ve ziraat mekteplerini kurarak ruhları ve kalpleri yaklaştırma çarelerine baş vurarak şiddetli bir faaliyete geçmişlerdi. Macar ruhunda doğan bu teşebbüs fedakâr ve her türlü felâketlerden korkmayan kahraman Macar milleti i doğurmuştur. Yenilgiye uğrayan bu daraltılınca "şehir ve kasabalarında bulunan meçhul asker âbidelerinin üzerine, küçültülmüş Macaristan haritası altında (hayır hayır asla) ibaresini" kullanmışlardır.

Millet ve milliyet duygusu varken bir milleti diğer bir milletle kaynaştırabilmek imkânsızdır. Buna misal vermeye hacet yoktur. Türkelinde zamanla husule gelen ayaklanmalar bunun bir neticesidir. Kuvvetli düşman karşısında müdafaası lâzım gelen Türkistanda milli duygu ile tam bir birlik teşekkül etse idi Enver Paşa zamanında dahi vatan kurulur oranın hükümdarı Türkler olurdu.

Millet ve milliyet fikrinin doğduğu yerde aynı şeref ve aynı bayrak altında birleşme düşüncesi olmasa milli duygunun tesiri olmaz. Şunuda unutmamalı ki milli duygunun uyanması, müşterek

kahramanlık ve aynı gaye için çalışmalarında büyük tesiri vardır. Bu gün Afrika yerlileride bir insandır. Onlarda iptidai şekilde yaşadıklarından milli ruh uyanmamıştır. Onlarda ne bir birleşme hareketi ve ne de istiklâl sevdası vardır. Aksine olarak yahudileri düşünürsek: Bunların devlet kurmadıkları halde bile diğer milletler içerisi de fazla ileri gittikleri görülmektedir. Yahudilerinki bu uyanışı milli duyguda aramak lâzımdır.

Tarih göstermiştir ki ufak dahi olsa istiklâli kaybetmiş bir millet milli şuur sayesinde karşımıza devlet olarak çıkmaktadır. Bulgar, Yunan ve Sırpların Osmanlılardan ayrılışı bunun bir semeresidir.

Bugün Alman milleti ne kadar esaretlikle yaşatılırsa yaşatılsın günün birinde yine devlet olarak karşımıza çıkacaktır. Çıkması da zaruridir. Çünkü Alman halkında milli ruh ve millet mefhumu son derece uyanıktır. O ruh durdukça birlik ve devlet kurulabilir. Ruhun kaybolması fertlerin yabanlaşmasıyla başlar bunada imkân yoktur. Alman halkı sadakatla ve fedakârlıkla geçmiş bir mazini ifadesidir. Onun için millet ruhunun öldürülmesi imkânsızdır. Şunuda unutmamalı ki mazide müşterek bir zafere, müşterek bir iradeye sahip olan insanlar birleşmeye ve cengaver bir millet yaratmaya her vakit muktedirdir.

Türklerde milliyet fikri çok eskidir. Milli duygu neticesinde husule gelen müşterek irade Türklerin yaşamasına, büyük işler başarmasına ve dünyanın efendisi olarak kalmasına sebebiyet vermiştir. Demek ki millet ve milliyet duygusu istiklâlin anahtarı ve yaşamamın biricik manevi varlığıdır.

DOKTOR

SUAVİ BİNOKAY

Birinci Sınıf

Dahili Hastalıklar Mütahassısı

Kızılay Caddesi 23 Nisan Okulu
Karşısı yeni apartmanda (gece
ve gündüz) günün her saatinde
hastalarını kabul ve tedavi eder.

Kalem

Aylık, Milliyetçi Fikir ve San'at Dergisi

ÇIKARANLAR :

ENVER BİNOKAY - ÖMER ŞEKERLİ - ALAEDDİN MUTLUGÜN

Sahibi ve Yazı işlerini fiilen idare eden; Yazı işleri Müdürü

ENVER BİNOKAY

Yıllık Abone: 250 Kuruş Altı aylığı: 150 kuruş

Her türlü müracaat aşağıdaki adrese yapılmalıdır:

Enver Binokay - P. K. 104 Adana

İdarehane : Şabaniye M. 2 Sokak No. 349

Besildiği yer : Demokrat Basımevi - Adana